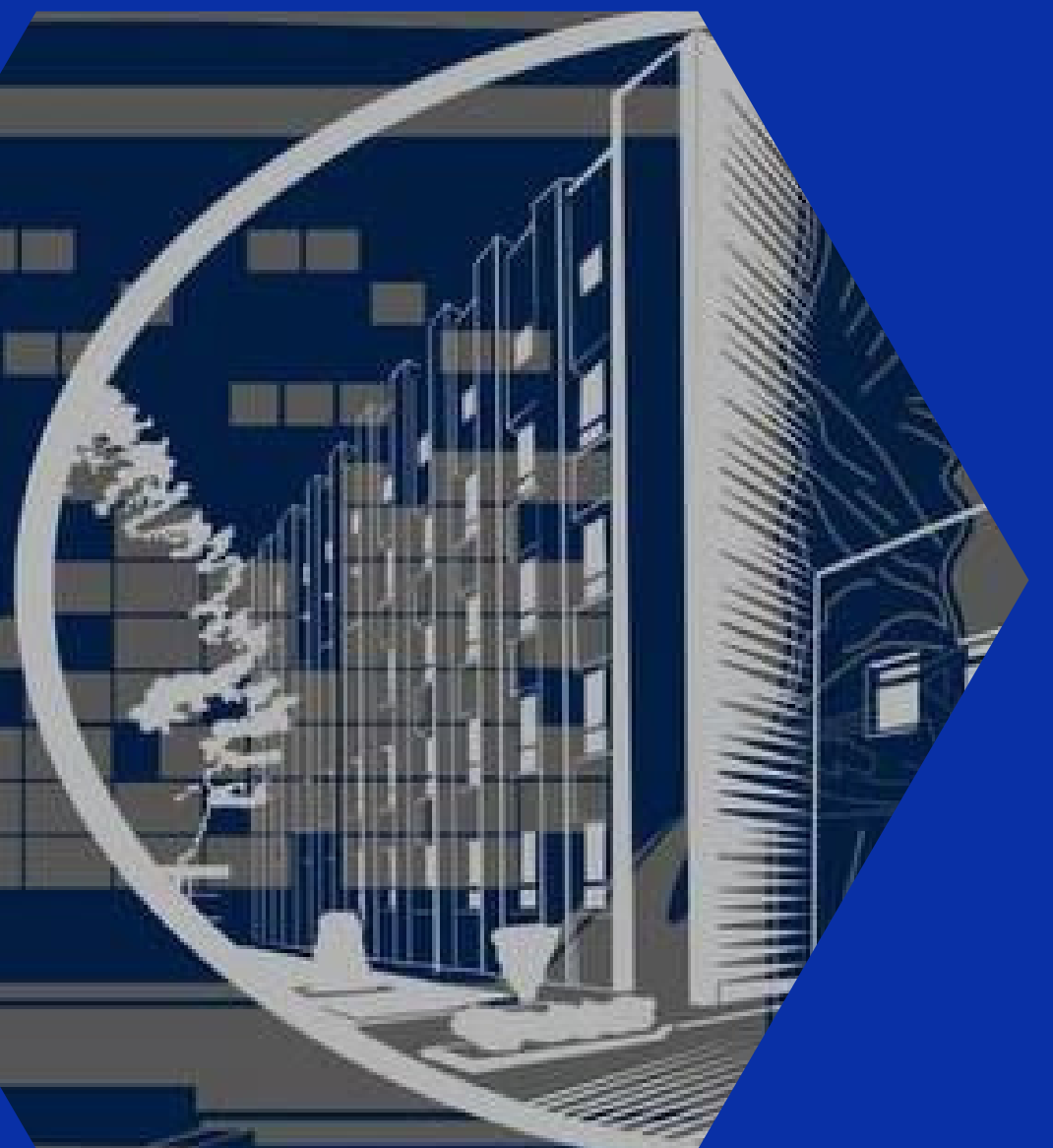

КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК:

МИНУЛЕ,
СУЧАСНЕ,
МАЙБУТНЄ

КОЛЕКТИВНА
МОНОГРАФІЯ

Видання II

ЧЕРКАСИ - 2024

**Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України**

**Тетяна ЧУБІНА,
Марія ДМИТРЕНКО,
Дмитро УСОВ,
Яніна ФЕДОРЕНКО,
Людмила ВОРОНОВСЬКА,
Леся ГОРЕНКО,
Світлана КОСЯК,
Аліна КРИШТАЛЬ**

***КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ***

Видання II

Колективна монографія

**Черкаси
2024**

УДК 477(1973 – 2023)

Авторський колектив: Чубіна Т. Д., Дмитренко М. Й., Усов Д. В., Федоренко Я. А., Вороновська Л. Г., Горенко Л. М., Косяк С. М., Кришталь А. О.

Рецензенти:

Гуржій О. І. – д. і. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Лазуренко В. М. – д. і. н., професор, заслужений працівник освіти України;

Тютюнник О. М. – д. філол. н., професор.

Головний редактор:

Чубіна Т. Д. – д. і. н., професор, заслужений працівник освіти України.

Відповідальний редактор:

Вороновська Л. Г. – к. філос. н., доцент.

Кафедра суспільних наук: минуле, сучасне, майбутнє. Колективна монографія. Видання II. Доповнено і перероблено. Черкаси: видавець Третьяков О.М., 2024. 324 с.

Видання підготовлене науково-педагогічними працівниками кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, які, звертаючись до історії кафедри, значимих постатей, сьогодення і майбуття, презентували панораму сучасної української освіти й науки, розкрили зміст проблеми гуманізації професійної підготовки майбутніх фахівців у освітньому просторі ЗВО системи ДСНС України.

Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
(Протокол № 6 від 09 квітня 2024 року)

© ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2024

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Ви відкриваєте унікальне видання «Кафедра суспільних наук: минуле, сучасне, майбутнє», що орієнтоване на ознайомлення широкого кола фахівців із системою вищої освіти в Україні, її тенденціями, закономірностями, специфікою процесу становлення освіти та виховання, особливостями процесу навчання, формами організації навчання, організацією самостійної та науково-дослідницької роботи студентів, функціями контролю, виховання й самовиховання комунікативних здібностей у закладі вищої освіти.

Вивчення історичних процесів розвитку системи освіти і педагогічної думки в Україні у сучасних умовах набуває особливої актуальності. Саме знання історії

становлення й розвитку окремої кафедри сприятиме розширенню наукового кругозору, формуванню умінь аналізувати, зіставляти і порівнювати педагогічні явища і факти в їх історичній ретроспективі. Ці знання дозволять оволодіти здобутками національної та світової педагогіки, здійснювати пошукову діяльність, створювати умови для формування педагогічного світогляду, розвитку критичного педагогічного мислення.

Нові завдання, поставлені Законом України «Про вищу освіту» перед закладами вищої освіти, вимагають пошуку шляхів вдосконалення навчального процесу. Перехід до реалізації нової парадигми вищої освіти означає оновлення всіх її сторін: змісту, форм організації, методів і засобів навчання, а найважливіше – якісної підготовки майбутніх фахівців.

Нині навчальний процес у закладах вищої освіти України став більш складним за своїми завданнями, інтенсивнішим за його змістом. Він вимагає глибокого педагогічного переосмислення закономірностей навчально-професійної діяльності, принципів і методів навчання та виховання, формування особистості майбутнього фахівця. Це зумовлено значними змінами в системі вищої освіти України: вдосконалилась її організаційна структура, з'явилися нові типи навчальних закладів, впроваджена система ступеневої підготовки фахівців тощо, що викликано підвищенням вимог до підготовки кадрів. Виникає необхідність зростання рівня професійної підготовки майбутніх фахівців. Зважаючи на зазначене, зроблено спробу розглянути підготовку здобувача вищої освіти у ракурсі досягнень педагогічної науки. Ця монографія якраз і спрямована на розкриття сучасних проблем організації навчального процесу у закладі вищої освіти.

Демократичні процеси у державі вимагають розв'язання нових суспільних вимог до вищої освіти, як основи соціокультурного становлення особистості. Відповідно до реформування системи вищої освіти в Україні як складника процесу оновлення світових та європейських освітніх систем, потрібно реалізовувати компетентнісну парадигму, яка орієнтує студентів на підвищення фахової компетентності в цілому, індивідуальної майстерності, зокрема – осмислення власної позиції у професійному становленні.

За 50 років існування Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля може пишатися не одним поколінням вчених, викладачів, курсантів та студентів, які зробили гідний внесок у розвиток науки, освіти, культури та суспільно-політичного життя держави. Проходили десятиліття, змінювалися генерації випускників, кожна з яких лише примножувала велич і славу нашого навчального закладу.

Цим виданням автори – співробітники кафедри суспільних наук – демонструють діяльність науково-педагогічних працівників окремо взятого підрозділу, які ставлять питання просвітництва понад усе, віддаючи свої знання, досвід, організаторські й адміністративні здібності справі навчання і виховання майбутніх фахівців Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

З повагою

*Т.в.о. начальника Черкаського інституту
пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
генерал-майор служби цивільного захисту*

Ігор РОМАНЮК

ВСТУП

Рятувальник, психолог, юрист і ГУМАНІЗМ, рятувальник, психолог, юрист і ГРОМАДЯНИН... Ці поняття нерозривні та протягом багатьох років були головним змістом і метою роботи викладачів-суспільствознавців Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Національного університету цивільного захисту України.

Історія кафедри невід’ємна від історії навчального закладу, історії всього українського народу. Займаючи активну громадянську позицію, викладачі чесно й принципово ставилися до того, що відбувалося у суспільстві, прагнули критично осмислити закономірності суспільного розвитку і трагічні сторінки нашої історії, прищепити студентській молоді почуття патріотизму, справедливості, соціального оптимізму.

В умовах розбудови незалежної Української держави кафедра докладає максимальних зусиль щодо реалізації нової концепції викладання гуманітарних і суспільно-політичних дисциплін, готує молоде покоління до сприйняття нових ідей, підходів та форм життя, оволодіння світовими й вітчизняними знаннями в галузі суспільствознавства.

Перед викладачами кафедри стоїть завдання втілювати такі основні принципи гуманітарної освіти як фундаментальність, системність, єдність логічного та історичного, національного і загальнолюдського, суспільного та особистісного, теоретичного і практичного, навчального й виховного процесів.

Підготовка курсантів та студентів передбачає їх формування як людей культури, акумулювання у них знань, умінь і якостей, необхідних у професійній діяльності, через засвоєння ними принципів та норм моралі, цілеспрямовану орієнтацію на загальнолюдські цінності. Тож ми є одностайними в намаганнях навчити особу мислити, давати оцінку різноманітним та неоднозначним фактам і суспільним подіям.

Колектив кафедри суспільних наук є флагманом інституту щодо виховної роботи серед курсантсько-студентської молоді. З метою відродження національно-патріотичних традицій ведеться безперервний пошук сучасних форм просвітницької роботи, які б охоплювали проблеми історії українського та інших народів, теорії й практики наукового пізнання і світогляду людини, формування її політичного мислення, питання екологічної культури тощо. З цією метою викладачі кафедри значну увагу приділяють індивідуалізації навчального процесу,

розвитку творчих здібностей, більш рішучому й сміливому впровадженню в практику нових підходів.

В пам'яті багатьох здобувачів вищої освіти назавжди залишилися цікаві, змістовні й емоційні заняття з багатьох дисциплін кафедри: філософії, політології, соціології, історії України та історії української та світової культури, проведені фахівцями своєї справи.

Історія кафедри суспільних наук, кращі традиції і здобутки колективу підтверджують, що протягом всього часу свого існування викладачі завжди були сповнені прагненням вести наполегливий пошук високоефективних форм і методів навчально-виховної роботи, сприяти громадянському становленню молодих фахівців, примножувати славу Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

Саме тому ми закликаємо: **БУДЬ ЛАСКА, НЕ ВАГАЙТЕСЬ БУТИ З НАМИ В КОНТАКТІ**, якщо Вас цікавлять загадки цивілізаційних процесів, колізії історії та політики, еволюція та трансформація культури, якщо Ви прагнете проникнути у таємниці буття людини та соціуму, зрозуміти їх складні закони, або якщо просто ставите собі за мету бути сучасною освіченою людиною.

На фото: Тетяна Чубіна, Марія Дмитренко, Дмитро Усов, Яніна Федоренко, Людмила Вороновська, Леся Горенко, Світлана Косяк, Аліна Кришталь

ЗМІСТ

Вітальне слово	3
ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. Історія діяльності підрозділу	7
Галерея архівних світлин співробітників підрозділу	22
Спогади очільників кафедри, колег, друзів, однодумців	29
РОЗДІЛ II. Сьогодення кафедри суспільних наук.....	42
Професорсько-викладацький склад.....	42
РОЗДІЛ III. Навчально-методична діяльність кафедри суспільних наук	82
Анотації до освітніх компонентів.....	91
Навчально-методична робота	105
Сучасний аудиторний фонд кафедри	111
Участь у ліцензуванні	113
РОЗДІЛ IV. Наукова діяльність кафедри суспільних наук.....	114
4.1. Наукові здобутки колективу кафедри суспільних наук	117
4.2. Забезпечення діяльності курсантсько-студентського наукового товариства й гуртка	126
4.3. Видавнича діяльність кафедри суспільних наук	141
РОЗДІЛ V. Міжнародна співпраця.....	143
РОЗДІЛ VI. Проведення виховних заходів та патріотична робота.....	177
РОЗДІЛ VII. Особливості діяльності кафедри суспільних наук в умовах воєнного стану	198
РОЗДІЛ VIII. Діяльність кафедри суспільних наук на сторінках соцмереж	201
РОЗДІЛ IX. Академічна доброчесність.....	202
РОЗДІЛ X. Колектив кафедри суспільних наук у сучасних умовах активно підтримує та реалізує гуманоцентричні новації в освіті	212
Нагороди, відзнаки і дипломи співробітників кафедри суспільних наук	241
ПІСЛЯМОВА.....	296
Список використаних джерел.....	314

Підписано до друку 09.04.2024. Формат 60x90 1/16.
Папір офсетний. Обл. вид. арк. 9,6. Ум. друк. арк. 18,75.

Видавець Третьяков Олександр Миколайович.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
Серія ДК №4862 від 11.03.2015 р.
Україна, 18001, м. Черкаси, вул.. Слави, 1, к.24.